

СТЕФАН ВАЙНФЕЛД ЛУДИЯТ

Превод от полски: Минка Златанова, 1972

chitanka.info

— Извинете... може ли да вляза?

Бях по-скоро изумен, отколкото уплашен.

— Как попаднахте тук?

— О... не си струва да говорим за това. Имам си начин... Повярвайте, при минимална ловкост и максимално желание може да се влезе във всяко жилище.

Отново бях изумен — този път от наглостта на посетителя.

— Моля незабавно да напуснете дома ми!

„Гостът“ се настани най-спокойно в едно кресло.

— Не можете да искате от мен да си отида, без да ви обясня в какво се състои работата.

— Аз имам работа само с онези, които влизат тук през вратата. Махайте се веднага или...

Посегнах към чекмеджето, където държа оръжието си. Но той се оказа по-пъргав: в ръката му се появи пистолет, насочен право срещу мен.

— Не ви съветвам да отваряте чекмеджето...

Покорих се на съдбата си.

— Слушам ви.

— Трябват ми пари!

— Излъгали сте се в сметката: парите си държа в банката.

— Да, прав сте — това наистина прилича на опит за грабеж. Но вие сам ме принудихте да постъпя така — не мога да си отида, преди да ме изслушате. Имам нужда от пари, много, много пари. Като начало ще ми стигнат два милиона франка. Не искам да ви ги отнемам, а ви моля за заем. Предлагам ви да участвувате в една изгодна работа: след половин година в замяна ще получите двайсет, дори петдесет милиона!

— Странен начин да се кани съдружник с пистолет в ръка!

— Ако не беше тази играчка, щяхте да ме изхвърлите от стаята преди още да съм успял да ви направя предложението си. — Той хвърли пистолета на бюрото.

Цялата тази история започна да ме забавлява.

— И все пак сте сбъркали адреса. Не се занимавам с изгодни сделки.

— Точно затова се обръщам именно към вас. Търся честен човек, абсолютно честен. Във финансово-промишлените кръгове не може да се намери такъв.

— Благодаря за комплимента, но нима допускате, че след като не се занимавам със сделки и не разбирам нищо от тях, ще вложя голяма сума в някакво твърде съмнително предприятие? Аз изобщо не ви познавам, не зная дори как се казвате, мосю...

— Грижо, Анри Грижо.

— Приятно ми е да се запознаем, но нямам никакво намерение да ставам ваш съдружник.

— След половин година ще получите сто милиона франка!

— Не разбирам от сделки, но това, което говорите, е глупост! Не познавам изобретение, което да е донасяло такива баснословни доходи.

— Затова пък аз познавам. Нещо повече, това изобретение е мое собствено. Работих над него десет години.

— А именно?

— А именно вода на прах.

Още от малък не обичам подигравките. Почувствувах се засегнат. По съмнителен начин идва някакъв си подозрителен тип, отнема ми скъпоценно време и на всичко отгоре се подиграва.

— Безвкусна шега. — Станах. — Нямам време да ви слушам. Сбогом!

Грижо не помръдна от мястото си.

— Прадядо ви е могъл да каже същото и за млякото на прах — забеляза той. — Не мисля обаче, че бихте нарекли кондензираното мляко шега.

— Но водата не може да се изпари както млякото! Дори и да остане нещо на дъното, това ще бъдат соли или някакви примеси. Водата не може да се превърне в твърдо тяло.

— Ами ледът?

Никога не съм имал претенции, че владее точните науки, а във физиката и химията имах повърхностни знания.

— Е и какво, предлагате ми да отворя фабрика за лед? Боя се само, че при плюс два градуса парите ми чисто и просто ще се стопят.

— Защо?

Имах чувството, че Грижо се забавлява, и това ме разсърди.

— Струва ми се, че ледът се топи при нула градуса, нали така? Или вие сте успели да промените законите на физиката?

— Щом е възможно, като се прибавя сол, да се понижи точката на замръзване, защо да не може по също такъв начин да се повиши точката на топене?

Знанията ми в тази област бяха изчерпани. Оставаше да се предам.

— Не зная — казах аз.

Грижо тържествуваше:

— Ето на, сам си признахте, че не знаете. Значи нямате никакво основание да се съмнявате във възможността да се получи вода на прах. Впрочем — добави той, като порови в джоба си — ей сега ще ви го докажа. — Той сложи на масата една епруветка, пълна с някакъв бял прах. — Извадете тапата — каза той и отсипете в шепата си малко от това вещество.

Поколебах се, но не желях да се покажа слаб. Прахът беше хладък при допир и необикновено ситен, приличаше на съвсем фина пудра, влага обаче не се чувствуваше.

— А сега разтрийте праха!

Прахът изчезна, затова пък се появи една едра капка.

— Можете да я опитате с език. Ще се убедите, че не се отличава от обикновената прясна вода.

— Не обичам водата, пия само вино. — Не зная защо, но се страхувах, че може да ме нагости с отрова.

Грижо иронично се усмихна:

— Добре, ей сега ще ви докажа, че е вода.

Запали клечка кибрит и загоря епруветката на пламъка. Съдържанието потъмня, стана сякаш по-плътно, след това се превърна в прозрачна течност.

— А сега вземам лакмусова хартия — посетителят започна да демонстрира опита си — и ето: цветът на хартията не се променя! Не е киселина, нито основа, а вода, най-обикновена вода!

Да, без съмнение това беше вода. Нейната поява в епруветката по някакъв наистина магически начин ми напомни за фокусник. Бях почти уверен, че тук се крие някаква измама.

— Най-обикновена вода, казвате вие? — подигравателно се нахвърлих срещу него. — Най-обикновена вода на прах? Изключително изобретение, за което се готвите да получите десетки и стотици милиони франка? Ами кой ще купува тази вода, щом е

достатъчно да отвори крана, за да я получи безплатно в каквото си ще количество. Идеята ви е наивна, да не кажа безсмислена, идея без бъдеще.

Бях безмилостен към Грижо, доказвайки му със законите на логиката цялата абсурдност на неговото изобретение. Не мога да не съжалявам, че тази импровизирана реч не бе записана: тя бе изпъстрена със сполучливи изрази и остроумни определения, които биха възхитили дори и най-претенциозните литературни критици. На Грижо обаче тя не направи голямо впечатление. Когато спрях, за да си поема дъх, той заяви:

— Не съм и предполагал, че такъв умен човек като вас може да има толкова ограничено въображение. Водата, казвате, била леснодостъпна? Е, и какво от това? Въздухът е много по-достъпен от водата, а пък десетки заводи произвеждат и пускат сгъстен въздух и течен кислород. Аз обаче твърдя, че водата на прах има много по-големи предимства. Ако излезе на пазара, това ще бъде истински преврат. Уверен съм, че нашият век ще открие пред човечеството нова епоха — епохата на прахообразната вода!

— Но как да си представя това? Да си призная, аз...

— Как си го представям ли? Смешно е да се пита. За да ви отговоря, би било необходимо да изброя всички области на човешката дейност. За какво да говоря? За промишлеността? Изобретението ми ще даде възможност да се построят заводи в местности, богати на минерални суровини, но бедни на вода; сега тя се доставя там в скъпи цистерни, а тогава ще се пренася чисто и просто в чували. Търговията? Ще изчезнат изобщо стъклениите и металическите опаковки. Течностите ще се продават във вид на прах, съдържащ суха вода. А медицината? Ще се премахнат веднъж завинаги капките и сиропите. Изкуството? Тук се откриват нови, прекрасни перспективи за сухи акварелни бои. В космическите полети ще има вода само във вид на прах...

Говореше гладко, без да се запъва. Няма що, този човек разбираше от реклама! Прекъснах го:

— Не може ли да ми обясните по-подробно същността на изобретението си? Доколкото разбрах, прибавяте към водата нещо, което повишава температурата на леда.

Грижо ме спря наред думата:

— Та нали това именно пазя в тайна. Смятам, че дори и патентът не може да бъде гаранция, но все пак бих могъл да кажа някои неща. Виждали ли сте някога капсули с рициново масло?

— Разбира се.

— Та и ето водата на прах прилича именно на такива капсули, само че мащабите при нея са други. Микроскопичната капчица вода е затворена в обвивка, плътна не повече от няколко микрона. Естествено химическият състав на обвивката, съотношението между плътността ѝ и диаметъра на капчицата, както и цялата технология за приготвянето на прахообразна вода остават засега моя тайна. Ще я разкрия, тоест ще дам заявка за патент едва когато ще разполагам с достатъчно средства, за да предприема широко производство. Затова се обърнах към вас.

— Но защо не се обърнете тогава към финансовите магнати или промишлените? — възкликнах аз. — При това положение бихте имали всичко: пари, лаборатории, помощници...

— Към промишлените? — презрително повтори Грижо. — Нима смятате, че те ще се заемат да осъществят идеята ми само за мое удоволствие? Или за благо на човечеството? Не бъдете наивен: всички те гледат само как да си натъпчат джобовете с пари. Ще ми отнемат всичко — и пари, и слава, а след това ще ме изхвърлят като ненужен парцал!

Той се наведе към мен и възбудено зашепна:

— Затова именно се обърнах към вас. Вие няма да ме излъжете. Не търся от вас никаква помощ, само парите ви...

— Не мога да отговоря изведнъж. Трябва да помисля. Участието в такова нещо...

— Разбирам. Нямате ми доверие.

— Не става дума за доверие. Предложението ви е толкова сериозно, че не бива да се избързва с решението. Седмица-две няма да бъдат фатални.

Грижо се поколеба. Като се огледа, той прошепна:

— Следят ме. Подобни експерименти провежда „ИГ Фарбен индустри“, но засега безрезултатни. Там са готови на всичко, само да ме премахнат от пътя си. Затова всеки час е от значение.

Грижо стана.

— Ще дойда след една седмица. Разбира се, ако дотогава не се случи нещо с мен.

Тази нощ спях лошо. Все пак на сутринта се поуспокоих и съвсем забравих за нощния си посетител.

Приблизително след една седмица намерих в пощата си писмо, изпратено от „Психиатрична лечебница в М.“. Отворих го заинтригуван:

„Мосю,

Умоляваме Ви да дойдете за извършването на някои формалности във връзка със смъртта на пациента ни Анри Грижо...”

Развълнуван и разтревожен, без да се двоумя, скочих в колата и полетях към М. В лечебницата, щом си казах името, веднага ме заведоха при директора. Той беше възрастен, побелял човек с учтиви обноски.

— Преди два дни пациентът ни Анри Грижо почина внезапно от сърдечен удар... — Той ме загледа изпитателно. — Приятел ли ви беше?

— Не ми беше приятел — отговорих аз. — Не мога да го нарека и познат. Разговаряхме с него само веднъж, и то при твърде необикновени обстоятелства.

— Разбира се, знаете, че Грижо беше химик?

Кимнах.

— Жалко, че един безспорно талантлив човек страдаше от мания за преследване — продължаваше директорът. — Беше си въобразил, че има врагове, които се стремят да му отнемат някакво изобретение. Лекувахме го доста време, но да си призная, безрезултатно. Преди десетина дни той се отправи в едно от тайнствените си пътешествия. А на връщане, вече на нашата гара, изведнъж му прилошало и той починал, преди да дойде лекарят.

Настъпи доста дълго мълчание.

— В джобовете на покойния намерихме картичка с вашето име и ето това нещо. — Той ми подаде една епруветка с бял прах. — Вероятно някое от „изобретенията“ му.

Но аз не възприех тъжно ироничния му тон и попитах:

— Мога ли да ви помоля за запалка?

— Разбира се! — Той явно не ме разбра. — Пура? Цигара?

— Не, благодаря. Трябва ми само запалката.

Епруветката в лявата ми ръка леко трепереше над синкавия пламък. Директорът, заинтригуван, се загледа в нея. Белият прах доби вид на мокър сняг и лека-полека започна да изчезва...

Директорът взе епруветката, помириса, опита на вкус и се провикна учудено:

— Но това е вода, обикновена вода!

— Именно — отвърнах аз. — Обикновена вода.

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 6/1972 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.